

Por una Burriana mejor

AGRUPACIÓN BURRIANENSE DE CULTURA

OBRA POÉTICA

DE

D. JUAN BTA. TEJEDO BELTRÁN

Edición patrocinada por el Magnífico Ayuntamiento

Burriana, Octubre de 1956

Que siempre tenga un buen recuerdo
de las estudiantes de Zurrizana

Juanita Tejedo Mª Antonia Clavell

Castellón 20 - III - 59.

OBRA POETICA

DE

D. JUAN BTA. TEJEDO BELTRAN

FRXX3318

R. 2353

FA / 2278

Por una Burriana mejor

AGRUPACIÓN BURRIANENSE DE CULTURA

OBRA POETICA

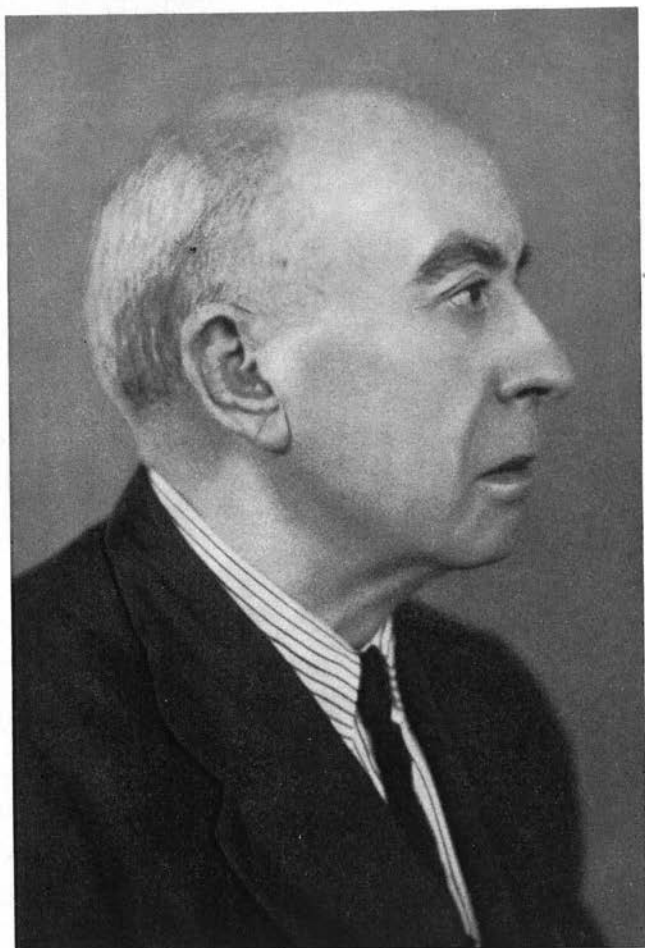
DE

D. JUAN BTA. TEJEDO BELTRAN

Edición patrocinada por el Magnífico Ayuntamiento

Burriana, Octubre de 1956.

D. Juan Bta. Tejedo Beltrán

R. 2353

PRÓLOGO DEDICATORIA

*«Res de lo que t'he dit a mal deus pendre:
este grill sense ales te ho demana.*

*Burriana: ¿cóm pençar que't vullga ofendre
qui te vól de tot cór? ¡Vixca Burriana!*

Este grito versificado, final del «Alsen a Deu», define, en D. Juan Bautista Tejedó, al hombre y al poeta. El amor a Burriana fué la esencia de su vida y la musa de su obra. En su servicio se empleó sin reservas, entregándole no lo mejor, sino dándose entero. Y por su total entrega, también a él se le entregaba Burriana, haciéndole ver de ella lo que los demás no veían: su poesía, escondida y hallada por «Batistet», en el más desapercibido rincón o en la más nimia de las conversaciones.

Este diálogo entre Burriana y su poeta se realizaba, como es natural, en la lengua de la madre, con los giros, modismos, acento y sabor de ella. Por eso las poesías de «el Secretari» no son en «valenciá», sino en «burrianenc». Y por eso nos son tan entrañables, tan nuestras, nos saben tanto a propia vida, a fotografía familiar.

Así las escribió él, no por ignorancia, sino por fidelidad, y así las ofrecemos ahora nosotros. Y nuestro ofrecimiento no es sino obligada ratificación de la ofrenda de su autor, que por Burriana y para Burriana las creó.

A Burriana, pues, nuestra dedicatoria. Y a D. Juan Bautista Tejedó Beltrán, nuestro homenaje.

La Agrupación Burriante de Cultura

A SANT BLAI

A la vora del riu t'han fet la ermita
i a fe qu'es una ermita de primera:
digna del Sant qu'en ella se venera,
digna del poble que te felicita.

El devòt hortolá que te visita,
sòl pregarte, Sant Blai, d'esta manera:
De granísol, de fòrta ventolera,
d'una gelá, gardeu-me la collita.

No't festejen, Sant Blai, sense motiu,
del burrianenc més alt hasta'l més nano
algo té que agrair-te mentres viu.

Es per al teu poder un dicho vano
aixó de «a vora riu... no't fases niu»
¡¡i estás a vora riu tan campechano!!

FESOMIES DEL POBLE

I

¡Anys abundossos i existencia blana
de la gent de Burriana!
¡Oh destarifos del que fa i raona!
¡Oh superful gastar, i extravagancies
que a la terreta de les meues ánsies
li donéu nomená de fanfarrona!

II

Vingau a mí. I al fer pública crida
de taques en la vida
d'este pòble que avança febrosenc
no es que gòje en retráure-li unes faltes
que'm fan ròjes les galtes,
i allicien, ¡ay! mon còr de burrianenc.

III

Xiques airoses, xiques agraciaes:
tú, que tens fanecaes;
tú, qu'eres pòbra i a la prega vas,
els dumenges, quan feu vostres eixides
igual de ben vestides,
¿qui dirá que no sou del mateix bras?

IV

Tot es así ridícula bambolla.....
La jove pèrt la cholla
entre pintes, calcers, tèles i anells,
i, per luxos gastar que no pertoqueu
hasta honres se derròquen
aufegant de pesar a pares vells.....!

V

Ve l'oratge de Maig, i a totes hòres
mos du de les afòres
aures de rosa, i écos de cançó;
i amanixen les mares les robetes,
perque van les xiquetes
a pendre la primera comunió.

VI

¡Quin desori tant gran, en eixe dia!
¡Quanta bufarrerria
en llistes, vèls i alhaixes se sòl fer!
I, en baixos ben planchats, mes que s'escalde
la filla de l'alcalde,
no li guanya a la filla del fosser.

VII

¡Nòstre módo de ser!... ¡Nostra nissaga!...
Aixina hi ha qui paga,
en el café, de ric fent-se galeta:
crida al moço, i, en tò de despinfarro,
—«còbrat café i cigarro»—
diu, donant-li un villet de la burreta.

VIII

¡Oh tú, que sempre't penses, cuan t'en ixes,
que ratlles fetes deixes
en tò útil xafar tèrra forana
no mes falta que digues a veu plena:
—¡«feu llòc; dobleu la esquena!
¡Civis romanus sum! ¡¡Soc de BURRIANA!!»

BOSQUEIG

Quan la lluna magestosa
per la finestra d'Orient
cap al tart va apareixen
mágica i esplendorosa,
a d'eixa hõra misteriosa
en que les rates penaes
creuen l'espai mil vegaes
pel caixer que hi ha a ma dreta
riu avall va una xiqueta
algunes que atres vespraes.

Més grogueta que la cera
d'aspècte humil i pobret,
tan asobint l'angelet
sospira, i de tal manera,
que quantsevol que la vera
ben pronte endevinaria
que s'en fuiggué l'alegria
d'aquells hermosos ulls blaus,

i ara pareixen esclaus
de la tristor, nit i dia.

Com a sombra en lluntanança,
casi a vórela no atines;
passa les FONS, les SALINES,
i cap a la ERMITA avança,
debil, si, pero no's cança
i, quan menos ella's creu
en la voreta se veu
d'un gran clot qu'espill semeja;
clot en que l'aigua blaveja,
CLOT DE LA MARE DE DEU.

Més fondo quan més se mira,
pareix que no tinga fi;
i si te trobes allí
a la que'l sol se retira,
lo sublim l'anima evira
i la pau del vespre notes,
i de plaer t'alboròtes
quan ix del verdós llimác
eixe poetic RAC-RAC
de les cantores granotes.

Damunt de la brossa homida,
a la voreta del toll

la infeliç dobla'l genoll
cavillosa i entristida;
per les penes afligida
(les que'l temps no minva gens)
plóra, i quan a son plany venç,
animossa serenant-se,
diu, les llágrimes torcant-se:
«Mare meua, ací me tens».

«Ací la nit aquella mòrta quedares
i en el mon asoletes, plorant deixares
a la teua filleta fa pròp d'un any;
a les que tenen mare mire'n enveja,
tristor me dona, mare, lo que'm rodeja,
i dels treballs que pase ningú se plany.

Yo ya sé, mare meua, que dins del clòt
el teu còs a estes hores estar no pòt...
jalguna riuá fòrta se l'haurá endut!
pero estic desde entonces convençudeta
de que, per damunt l'aigua, va l'animeta
d'aquella santa mare que yo he perdut.

Mentres ella vivia, res me faltava;
pa d'atres tots el dies roba llavava,
i un quart pará la pòbra no estava mai.
Per mi's desentranyava, sempre mimant-me,
i per mi malgastava, joguets comprant-me,

tan pronte com venia fra Sant Blai.

Quan en la séquia l'aigua ròja venia,
en les fons se pasava tot el sant dia,
i no mai se cansaven els seus brahons....
i perque'n la ma duia blanca moneda,
alegre entrava en casa, allà a la queda,
i em colmava de besos i d'abretons.

Una nit, ¡ni pensar-ho voldria!...
asustá pel ruido dels trons
i perque ella ya tart, no venia,
fent una homenia
m'en vinc a les FONTS.

Ben propet ya d'ací m'encontrava,
i, esclafint com si fòra un açot,
un rellam aon estic arribava,
i un bulto rodava
cap a dins del clòt.

A la llum de furienta centella
un llibrell en la vòra repare;
un llibrell, i al costat la cistella;
¡tot alló era d'ella:
era de ma mare!....

¡MARE, MARE! — cridava angoixosa:
¡MARE, MARE! — tornava a cridar;
i ma mare, ma mare amorosa,
en la nit pahorosa
¡no'm va contestar!...

.....
.....

Después que resa un ratet,
ya més aconhortaeta,
s'alça la pòbra orfeneta
espolsantse'l vestidet;
i al oir el cimbolet
anunciant que hi ha novena,
diu ¡ADIOS!, en molta pena,
la que a les FONS tornarà
en la primera vesprá
que tinga poca faena.

" P E R E "

CASI POEMA EN DOS CANTS

CANT PRIMER

I

Encara ni un raig de sòl
desvaneix l'hòra de l'alba
i al nou día li fan salva
de pardalets un estol,
qu'envien alçant el vòl
del pòble a les quatre cares,
eixes armonies rares,
que al pòc rato les altera
la campaneta dels frares
tocant a missa primera.

II

Mou dels galls la xillaisa,
i s'ou tosir pel carrer
a l'agüelo matiner
que vol alcançar la missa.
Después, la vaca suissa,
bambolejant l'esquellot,
va augmentant eixe abalot,
eixe robust girigall,
qu'es com un himne al treball
en tot pòble d'ell devòt.

III

Sense que mai la perea
del seu còs li s'apodere
a manpendre s'alça Pere
del llauraor la tarea;
de fòrta naturalea,
mig despasat el pitral,
s'en ix dirècte al corral
a ferli una pallà a l'aca,
i al remat, trau la petaca,
mirant del temps la senyal.

IV

Plantat en front de l'estable,
llançant del fum les glopaes
ya pots pegar-li miraes,
que res hi ha en ell agradable.
Vist d'un modo miserable,
podent, com ho pot gastar;
abestiat en el parlar,
no coneix l'abecedari...
jtipo lo més ordinari
que't pugues imaginar!

V

Tenen entre ell i la dòna
huit fanecaes o nou,
que si les treballa prou
i prou també les abona,
deixen una renta bona
pa pasar sense patir;
ademés, ell a collir
ha anat hasta l'atre dia,
i hui, ya en categoria,
ha conseguit assendir.

VI

Ya no es aquell collidor
qu'en matinaes ingrates
pillava les alicates
tremolant per la gelor;
l'amo l'ha fet corredor,
i al tindre en ell confiança
i embocar-li l'alabança
—«qu'en bones mans té'l pandero»—
Pere, de fer-se caixero,
va barruntant la esperança.

VII

Marsènta, llesta i rasmá,
afondant-li el pençament
de dir-li al amo «bon vent»
al final de temporá,
fa que Pere vaja ya
freqüentant algún casino;
gasta brusa de merino,
sempre més tou que una espònja,
cregut de que la tarònja
li reserva un gran destino.

VIII

En el cap ple d'ilusions
veu acabar-se la prega,
i ara francament s'entrega
a explorar les opinions
dels que tenen relacions
en les cases estrangeres,
averiguant les maneres
d'en elles negossi fer:
en fí, lo que deu saber
tot un comerciant de veres.

IX

El vorás a dos per tres
ensendre una tagarnina,
procurant quan acamina
fer ruido de dinés;
i com no sap res de res
aon un rògle de gent hi ha
en la boca obèrta va
a escoltar unes vegaes
i a soltar quatre machaes
si mescla la cullerá.

X

Quan en les coses futures
Marsénta a pençar se pòsa,
les tintes color de ròsa
hi ha ratos que's fan òscures;
recorda les amargures
d'este i l'atre comerciant
qu'enconter d'anar avant
la mala sòrt els du arrere...
pero eixes idees, Pere,
li les borra en un instant.

XI

Li diu per damunt damunt,
i en aires de suficiència,
lo qu'es l'asunt en esència
provant-li entendre l'asunt;
i ella es convenç en un punt,
después que'll li fa'l sermó
de que té disposició
i de que sap mes que Lepe;
n'obsta això pa que discrepe
d'ell en alguna ocassió.

XII

No tingues tanta pachorra,
mira que s'acòsta l'hòra,
i si convé anarsen fòra,
quant busques gent farás porra.
—Chica, no sigues cotorra.
¡Rebotoavivadeu!
Pos no tinc ya mala creu
en tindret propet de mi.
¡Eixa boca un calcetí;
no vullc sentirte la veul!

XIII

Tú sabrás aixavalar
i traure el sendrer del còsi,
pero parlar del negossi
dòna... ¡no'm fases cremar!
Hui mateix, ¡yas!, per parlar,
casi sense voler yo
he xuat al dominó
en Xuafrasco Cama
(ú del comerciants de fama
que hi ha en esta població).

XIV

Pasa'l Salvador, San Ròc
tallant-li el còll a algún pato;
pasa San Ramón Nonnato,
i van pasant pòc a pòc
les festes que tenen llòc
per setembre asi en Burriana,
pasa el temps, de la mangrana,
la pelá de la panolla,
ve'l vent que tot ho abatolla
i el còs abrigo demana.

XV

I van les encarregaes
buscant gent de casa en casa;
una's riu, l'atra s'abrasa
dient:

—«¡Aixó son serdaes!
Endempres d'aparaulaes,
ma quin sentit de presona;
perque la gana no els dona
d'eixir fòra a les... siñores,
quédat sense encaixaores,
i en l'amo, cara de mona.»

SEGON CANT

I

Dins d'elevat casalici
de descomunal amplària
entren a buidar la sària,
qu'es pa d'elles un celici
les haques, que un gran servici
li presten al comerciant
la taronja carrejant
desde els horts l'almacent,
en el que a cada moment
veus pencos eixint i entrant.

II

Del seu deure cumplidores,
fujint de gastar raons,
rodant els dorats muntóns,
treballen les triaores;
i en les empaperaores,
desinqueta jovenalla
que canta i riu quan treballa,
grupo alegre i divertit,
sempre está l'amo en un crit
per a... tindre-les a ralla.

III

Encaixaores así,
el tapaor per allá;
el carreter que s'en va
pegant-li crits al rossi;
martellaes un senfi
atronant la fustería.....
i en mig d'esta asgaravía
dominant aquell cotarro,
Pere fumant-se un cigarro,
se paseja tot el día.

IV

...I per amunt va'l xicot;
en cada parte de venta
veu que'l seu crèdit aumenta,
qu'entre els seus te veu i vòt;
ya no's aquell tararot
que sufria mil atçars;
gasta rellonge dels cars,
creu qu'es docte per demés,
i a qui té poquets dinés
diu qu'es un «furtadinars».

V

Du botitos a diari,
sempre está anant en el tren
de política n'enten
tant com yo de ser vicari,
i, n'obstant, es partidari
d'algún influient «siñor»
pa qu'el traga regidor
tan pronte com fasen saca,
i aixina gastará xaca
i camisa en lluentor.

VI

Aquell qu'esclau de la gleba
de jovenet ha segut
per l'agre a la plenitut
del be i la dicha s'eleva.
Com ya te dinés aceva
pa que la marcha acelere,
la causa de qu'ell prospere:
la ròda de la fortuna,
que sense rascanyá alguna
va fent ricachón a Pere.

VII

¿Veus el pollet caganiu
corrent darrere la llòca,
tremolant quant algú'l tòca
i llançant débil «piu-piu»?
Pues al remat de l'estiu
ya es el pincho del corral
ya's guarden de fer-li mal
els conills i les gallines:
del crestut farem chechines
no mes arribe Nadal.

VIII

Pues, aquell femateret
rabosero pa fer coca
qu'en la mánega se moca
i es defent en l'aixolet,
ha anat fense majoret
ha aplegat a comerciant;
molts l'adularán davant;
tots el pelarem darrere;
i fem chechines de Pere
quan de Pere estem parlant.

IX

Una llástima fengida
un sentiment molt agut
aparentem pel caigut
quan en nòstra pòrta crida;
mes, si luchant per la vida
va logrant algún profit,
quan posar-se ha conseguit
en situació mig airosa,
ino falta llengua envejosa
que diu qu'es mal adquirit!

X

Podrá ser un carabassa
un tarròs més del seu hort;
Pere tropesá en la sort,
i en ell, fassa lo que fassa,
va com una llepalassa,
i amollará alguna cos
en eixe parlar calmós
propi del qu'está pagat,
pero conste qu'es honrat
tant com fatuo i orgullós.

XI

Negra la falda i nesgá
mocador de seda fina,
de blonda la mantellina
de mate i rosel calçá,
va Marsènta jasesiná!,
i en mig del carrer, a voltes,
ou ella estes frases soltes:
—Mare ¿vosté no s'ancana?
—¿De qué?... Reina soberana.
¿Que ya estem en Carnistoltes?

XII

Com de menjar molta bleada
i dur els solsits a ralles
li queden les resigalles,
encá que's vista de seda
la mona, mona se queda.
Mudá, pareix un gamell,
i alguna de pòc cervell
diu al vórela tan tòva:
—Huy! Marsènta ¿que has tret còva,
o vas aufegar capell?

XIII

Entre tant, Pere no para
de medrar comercialment;
té en el despaig dependent
que tots els ductes li aclara
i en arrogancia trau cara
per este i per l'atre amic
quant per algún embolic
dels qu'en el negoci's fan
no'ls fien res allá aón van
si no respon algún ric.

XIV

Fa una vida sibaritica;
no mes referix grandees,
presumix de tindre idees
en relijó i en política,
i s'engolfa en l'alta crítica
d'operacions comercials
i en les discussions formals
qu'en sensateç i bòn tino
sostenen en el casino
les persones principals.

XV

Este es Pere, sense fré,
creent que a tots dona enveja,
gasta, triunfa i bufarreja;
i el foraster que asi ve,
al vore que Pere té
més rivals de día en día,
plens de fums i fantasia,
pregunta: —Pero Burriana
¿es un pòble de la Plana
o es un troç d'Andalucía?

XVI

...I si per Pere no fora,
arriesgat i empenedor
¿gojariem d'esplendor
i tanta i tanta millora?
¿A quants Peres no es deudora
de l'auge i engrandiment
que té Burriana actualment?
¡Per quants Peres en Burriana
maten els pòbres la gana
guanyant jornal suficient!

¡COSES DE L'AGRE!

Hermosa está la nit... Brilla la lluna
fent més fantàstic l'estrelat espai;
permaneix en silenci tot a una,
i camí d'Onda amunt va'l pobre Blai
que amargat pels rigors de la fortuna
son pit alivia quan asolta un ¡ai!
i pa que d'ell la gent la pista pèrga,
a d'eixes hòres de la nit s'allèrga.

«No puc, ya no més:—sòl repetir-se
en l'ànimo abatut per les tristors—
pa viure deshonorat, val més morir-se;
¡ningú a la cara me tragué'ls colors!...
el moment ha aplegat ya de cumplir-se
les sospèches de tant d'acreedor
i tot aquell que'l mal d'atre celebra
¡demá pregonará la meua quebra!

Negra fatalitat: tú me separen
del volgut poble per a no tornar;
tú la pau i la dita me robares
aufegantme en onades de pesar,
quant cruel els meus plans desbaratares
en el negoci fent-me fracasar;
¡i esta idea'l cervell senc que m'ampana:
lo que dirán de mí demá'n Burriana!

Amistats que naixqueren en la infancia,
punts deliciosos que Burriana té,
horts que llancen bondossos la fragancia,
¡quántes vegaes vos recordaré!
ya que el front no alçaria en arrogancia,
mai de vosatros ¡ai! m'ajuntaré.
Vaig a manpendre rumbo misteriós:
poble dels meus volers, ¡adiós, adiós!

¡POBRA DOLORES!

I

Com en el marge rústica floreta
entre'l recapte espés viu amagá
allá'n l'Escorredor hi ha una caseta
baixa de techo, blanca la fachá,
i en ella una familia viu dijosa,
reventan de salut i bon humor;
la casa sense ducte més curiosa
de tot l'Escorredor.

Blava pedra de fondes carriláes,
en l'ampla portalá forma'l brancal;
sempre ròses, les pòrtes badocáes,
de l'antigor amostren la senyal;
les cadires de fusta de morera;
d'òbra d'Alcora plé l'ascudeller;
la verdor de tres canters en tirera
damunt del canterer.

L'aire sempre sá que allí's respira
denòta qu'en la casa hi ha netessa
les costums dels d'allí, ¡pareix mentira!
sanes costums d'angelical puressa.
Tot en ella t'engissa: tot atrau,
com la mare amorosa atrau al fill:
es la caseta niu d'amor i pau,
més neta que un espill.

I es pròva qu'en aquelles animetes
se manté de la fe viva la brasa,
dibuixat en lluentes rajoletes
el sant que dòna nom al cap de casa;
éll qu'els guarda de tota malaltia,
mereix, el primeret del calendari,
un Padre-nuestro i un Ave-Maria
quan resent el rossari.

Als fills, a treballar el pare avea
en la seguida del qu'es llòga a astall;
tot revèla alli dins eixa pobrea
en honra sostinguda pel treball.
I encara que criats en la llaurança,
la mare que allí hi ha val tants millóns
que semblant en els fills bona criança
cull molt bones accions.

A falta de riquíssimes pinyores
hi ha una joia que val un Potosí:
la robusta i guapíssima Dolores,
bledana flor del burrianenc xardí.
Una morena de cabell molt negre,
en uns ulls que prometen moltes coses;
bondadosa, simpática i alegre,
més fresca que les roses.

Agranant el carrer al rompre'l día
igual en temps de fret que de calor,
mensagera pareix que l'alba envía
per anunciar del día'l resplendor.
Es la més aseá que va a la prega;
en l'almasén, li diuen la sin pero;
i per ella ni menja ni sosega
Antonio l'alcriero.

II

En el cànter a l'aigua
va mol cachonda
totes les nits, Dolores
al camí d'Onda;
i allí topeta
al xicot que la pòrta
tan desinqueta.

Desinqueta i mohina
Dolores viu,
desde que'l seu Antonio
de còr li diu,
que al mon sanser
ensendria la flama
del seu voler.

Que serán tot comboixos
al seu arrimo
i que pença tratar-la
en molt de mimo;
que la ensomia,
i que no pot sense ella
viure'n l'alcria.

Qu'el estar en el pòble
li ve a repèl;
que viuran en el terme,
com en el cèl
i la bajòca,
escoltant-lo s'eixampla
com una llòca.

Les mateixes promeses,
als seus oits
sòl amollarli Antonio
totes les nits,
i en les afòres
están xarra que xarra
hòres i hòres.

¡Mira, que si a la novia
la vóls de veres
les hores propet d'ella,
corren llaugeres...!
Res hi ha millor
qu'els purísims afèctes
d'un gran amor.

En els ratos de pena
que du la vida
está per a animarte

sempre amanida;
es, noble i fòrta,
de llagrimes el panyo
que t'aconòrta.

Voluntats arrailáes:

Fondos amors:
si escampeu alegríes,
¡també tristors!
¡quantas vegáes,
les dites i les penes
dueu mesclaes!

III

A Nòstre Senyor dúen de nit entre faròls
davant, una campana no paren de tocar,
s'asomen a les pòrtes les dones en cresòls,
i a mijsa veu pregunten: ¿pa quí es el combregar?

Algunes no ho pregunten; més esquadrinyaores,
al combregar seguixen en relijós fervór:
i entonces averigüen que va a casa Dolores,
a la caseta aquella que hi ha'n l'Escorredor.

A la qu'el Senyor entra les dones no glapixen;
i en mig d'aquell silenci que imposa i dòna pòr
se senten de Dolores gemecs qu'el còr partixen
se senten de la mare sospirs qu'ixen del còr.

Allí gitá en el quarto i en desficiós deliri
sufrint está Dolores mortal enfermetat;
els labios antes rojos, morats te com un lliri;
els ulls d'alló més fondos i el front casi gelat.

Del capellá en la casa cumplida la missió,
se formen les parelles de l'acompanyament;
cap a la Iglesia torna cantant la procesó
i queda en la caseta tristor i sentiment.

No cal a la malalta donar-li medesines;
jacabarà la pòbra molt pronte de patir!
La més manifesera de totes les vehines
en el capsal, resant-li, l'ajuda a ben morir.

Después, com si trobara llaugera milloría
díu ella en veu baixeta i tó molt llastimós:
m'aufegue ¡mare meua! ¡me mata l'agonía!
¡adiós mare! ¡adiós pare! ¡adiós germans! ¡adiós!
De l'ànima t'envié les ilusions darreres.
Les diches d'esta terra, ¡qué pronte tenen fi!
No olvides a Dolores, que t'ha vollgut de veres:
¡Recórdaten, Antonio, recórdaten de mí!

Respiraciós mol débils de tart a tart pegáes,
els ulls que li s'antelen, anuncien que se mòr;
i al temps en que'lla pega les últimes bocáes,
tots els que la rodegen, esclaten en un plòr.

RENDICIÓN DE BURRIANA

En pintoresca vega de flores tapizada
que goza por lo fértil de justa nombradía
hay una antigua villa por moros habitada
del reino valenciano la perla de valía.

Con múltiples cosechas de frutas y de granos
copiosos bastimentos la villa acumuló,
y de ella se abastecen los pueblos comarcanos
en cuyos campos, pródigo Aláh no se mostró.

Circúndala alto muro con gruesos baluartes;
maciza barbacana bordea el alto foso;
tres puertas la muralla en tres distintas partes
y el todo es un conjunto severo y majestuoso.

No turba su sosiego la más ligera cuita;
dichosos sus majadas frecuenta el musulmán;
las horas fervoroso se pasa en la mezquita
que marcan los preceptos sagrados del Corán.

La villa de Burriana tranquila y venturosa
cual pueblo que no espera sufrir ningún revés
acata del rey Záen las órdenes gozosa
allá en el año mil doscientos treinta y tres.

Frecuentes correrías los moros valencianos
practican por comarcas del reino de Aragón.
Enójase D. Jaime contra los mahometanos
y escarmentarlos quiere por su villana acción.

La costa levantina con todos sus vergeles
el corazón cautiva del esforzado rey;
y al recordar que en ella dominan los infieles
exterminar intenta la musulmana grey.

El Castellán de Amposta D. Hugo Follalquer
al par que el mayordomo D. Blasco de Alagón,
aguzan en D. Jaime la idea de emprender
la guerra, contra el moro de tan bella región.

Le pintan las delicias del valenciano suelo;
ponderan de sus moros la audacia y el valor
y entonces sí que ansía con verdadero anhelo
luchar con los infieles, el Rey Conquistador.

Burriana es importante: riquísimo es su predio;
las más cercanas villas, de allí sacan el pan;

rindiéndose Burriana tras corto o largo asedio,
los pueblos inmediatos también se rendirán.

Tal piensa el rey D. Jaime, y en ello se extasía:
si de ganar Burriana logrado ve su intento,
pondrále casa y Corte a la reina de Hungría,
con quien ha tiempo tiene pactado el casamiento.

Con Sancho de Navarra, resuelve diligente
ciertos asuntos arduos; y libre que se vió,
acude presuroso en busca de su gente
que en Teruel para Mayo D. Jaime convocó.

Personas de alto rango, plebeyos animosos,
gente de edad madura, la juventud lozana,
al llamamiento acuden del rey, respetuosos,
y emprenden decididos la marcha hacia Burriana.

En vano el rey D. Jaime del sino los arcanos
adivinar pretende, mas si la villa toma,
será piedra de toque, do prueben los cristianos
la enérgica bravura del hijo de Mahoma.

Arriban derrengados y jadeante el seno;
en punto conveniente sitúase el real,
y mientras los cristianos exploran el terreno,
los moros dánse presto de alarma la señal.

Dos mil quinientos hombres defienden la muralla;
en su valor confían, y en el poder de Aláh:
si muchas de sus fuerzas les resta la batalla,
el rey, desde Valencia, refuerzos mandará.

Ya van del rey D. Jaime tomando los vasallos
distintas posiciones en actitud hostil;
su ejército es enorme: tiene dos mil caballos
y ascienden los infantes a veinticinco mil.

El fonévol disponen, que es máquina adecuada
para lanzar las piedras y el muro destruir;
pero también los moros preparan la algarada
con la que a los cristianos daránles que sentir.

Con estos armatostes empieza el tiroteo
al clarear de un día de hermosa primavera.
¡Cuán pocos quedarían en brazos de Morfeo
si fué tanta la sangre que entonces se vertiera!

Satúrase el ambiente de bélicos ardores;
la sangre va brotando de las cristianas testas:
que suelen ser los moros muy buenos tiradores,
y aciertan desde el muro, jugando las ballestas.

Discurre estratagemas el Rey Conquistador;
bandadas de jinetes destaca a trochemoche;

los moros en sus ropas infunden ya pavor
y de batir el muro no cesa día y noche.

Y luchan ambas partes con furia inusitada.
D. Jaime, denodado, al fin triunfar espera;
mas viendo los efectos de lid tan prolongada
decide hacer la torre famosa de madera.

Muy excelente idea, cual él la concebía;
pues dándole una altura mayor que la del muro,
desde ella el ballestero saetas lanzaría,
más cerca de los muros y más sobre seguro.

La torre terminada, puesta sobre corrones,
la empujan muchos hombres y la hacen resbalar;
al muro la aproximan tras tantos empujones,
pero en un lagunajo, se les vino a encallar.

Con fuerza, de la torre tiraban los cristianos,
rociadas de saetas tirando recibían;
tiraban sudorosos hasta las reales manos,
y de aquel lagunajo, la torre no movían.

Disparan los sitiados con hórrida insistencia;
sintióse el rey herido y entonces confesó
que son más valerosos los moros de Valencia
que aquellos mallorquines a quienes él venció.

Rendidos de fatiga, la torre abandonaron
para volver a ella cuando se repusieran;
y entonces la algarada los moros dispararon,
hasta que de la torre sólo pedazos vieran.

No obstante su infortunio D. Jaime no se arredra,
fué siempre su divisa luchar contra el infiel.
Rendijas en el muro va abriendo ya la piedra,
pues salen de las hondas las piedras a granel.

Mas ¡ay! no todos tienen su brío y sus alientos;
no tienen cual don Jaime de acero el corazón
y aflígenle las cuitas y desfallecimientos
que ve en los ricos hombres del reino de Aragón.

Para emprender el sitio se trajo mucha gente;
y aunque también traía copiosas provisiones,
tan largo es el asedio, que desgraciadamente,
ya el hambre les motiva frecuentes desazones.

Al ver entre los suyos como un semi-motín,
al ver en sus vasallos poca fidelidad
al cerco de la villa decide poner fin
sin que desdoro sea para su autoridad.

Ante la Media-luna presentará su pecho;
y herido, abandonando la mora fortaleza,

el mundo, de villano no juzgará tal hecho
ni jamás en don Jaime verán una flaqueza.

No fueron necesarios extremos tan profundos:
pues cuando aquella idea más firme se acentúa,
algunos ricos hombres de Cataluña oriundos,
le ayudan, generosos, y el sitio continúa.

Trescientos manteletes Guillén de Entenza pide,
y el rey se los concede después de averiguar
que con trescientos hombres, Bernardo se decide
al foso aproximarse, y al moro allí atacar.

Aquellos manteletes, sirviéndoles de escudo,
permítenles sin riesgo batir la barbacana
y entonces la morisma, se ve en el trance rudo
do ir a prenderles fuego, saliendo de Burriana.

El rey entre la gente del capitán Guillén,
de noche, las maniobras de la morisma espía;
y empuña la tizona, cuando sus ojos ven
que salen con antorchas moviendo algarabía.

Entáblase la lucha con ímpetu terrible.
Resuena en los espacios fragor que al alma aterra.
Luchando cuerpo a cuerpo, don Jaime es invencible,
los moros, ya azorados, rehuyen toda guerra.

Del fonévol no cesa la obra destructora:
de las cristianas huestes no cesa el tiro hondero.
Desmayan los sitiados. Al moro le encocora
el ver en su rey Záen olvido tan grosero.

Por fin, al rey don Jaime, le piden parlamento,
Refuerzos aguardando del rey Záen están.
Si tras de breve plazo prosigue desatento
los moros a don Jaime la plaza entregarán.

Mas éste nada atiende y en su labor no ceja;
y al ver que no decrece su peligroso afán,
se rinden los sitiados, pidiendo que proteja
sus vidas hasta Nules, do se refugiarán.

Pacífico murmullo tan solo ya resuena,
y al declinar la tarde de día caluroso,
salía de Burriana la gente sarracena
y entraba con su gente don Jaime victorioso.

A L'ALÇAR A DEU

Dorant va'l sòl la burrianenca casta:
ya del Plá els jornalers s'en han anat,
i pentjant-se en aseó la canasta
acudixen les dònés al mercat.

Allí diariament voréu mesclaes
a les dones dels rics i dels pobrets:
unes compren de carn bónes tallaes
i atres compren sardines i cardets.

Allí de la borxaca trau pesetes
la que aforrat, té'n casa algún caudal;
allí fan cap les negres aguiletes
que son del llauraor el trist jornal.

Eixe armoniós rumor qu'en les orelles
impresiona'l sutil timpánic tél

quant ixen a glopáes les abelles
al menejar els basos de la mél,
eixe, rumor, que adorm al que l'óu massa,
pero més vigorós, més imponent,
se nota tots els dies en la plassa
allá a mitant matí, plena de gent.

¿Per qué, preguntareu, tan fort rumor?
¿per qué, més que mercat es avesper?
Si de que m'atengau mereixc l'honor,
d'aixó la explicassió vos vaig a fer:
—¿A cóm dòna la lliura de bajòques?
diu Pepa mentres tría les més grans.
A quatre sèntims, pero no les tòques;
acás, Pepa, ¿la vista está en les mans?
—Asplai, no li ho toquéu a la siñora,
perque si li ho toquéu, se mustiará.
Més li valdría, «ño»... revenedora,
no llevar tant com lleva'n la pesá.

No gastaríen tant les seues filles
ni tindría allá baix aquell hortet,
si al pesar albercòcs o queredilles
no fera la garrama del ganchet.

—¿Qu'es aixó del ganchet, llengua roin?
sapies que tinc mol neta la consènsia;

i tinc més mala bava que Caín,
quan un pendó me tenta la pasència.

Casos mil, pareguts a l'anterior,
sense motiu fundat moltes vegades,
produint un monótono clamor,
ocurríen en totes les paraes.

Sense motiu fundat antes he dit
i em pareix que no tinc molta raó;
si's «riñ» en el mercat, si's pega un crit,
casi sempre té culpa l'ambició.

L'ambició... la ceguera dels dinés...
la idea de dur fondos a la caixa;
jeixa idea que no respèta res!
i arrastra a l'hòme a fer l'acció més baixa.

Per eixa idea, si es que hi ha un infèrn
de l'infèrn s'omplirán els ardents fosos...
perque mereixen un castic etèrn
els que fan del mercat rinya de gosos;
els que venen per bones, coses males,
lucrant d'eixa manera tan cruel;
els qu'empleen odioses martingales
per a qu'estiga'l pes pronte en el fiel.

Fan presa de l'extrany i de l'amic
encara que'l menjar a d'ells els sobre:
i si castic mereix la estafa al ric
¿quan criminal no's més robar... al pòbre?

Mol just es el desig, noble de veres,
que a prosperar a l'hòme l'imbuix:
¡pero no eixa ambició, qu'en sangoneres
dels nostres semejants mos convertix!

.....
¿Quin algo superior del mercat mana
qu'en la plassa no hi ha qu'alse la veu?
...Han «ohuit» el din-danc de la campana,
i calla tot lo mon: **ALSEN A DEU.**

Alsen Aquell que res ambicionava;
a Aquell qu'es tot amor i caritat;
¡Aquell que les injuries perdonava
al morir en la creu martiriçat!

Se descubrixen tots, i agenollant-se
se peguen puñaetes en el pit
i después, uns a d'atres enganyant-se
la gran bondat de Deu queda en olvit.

Eixersix la campana cèrt imperi
que recordar a Deu a tots mos fa:
quan mos duguen camí del cementeri...
¡quisás eixa mateixa tocará!

I al compás del seu tò tan llastimós,
els que entonces mos vullguen ¡plorarán!;
dirán entre sospirs ¡¡l'últim adió!!,
i la campana respondrá: ¡tán-tán!!

I colgáes les nòstres calaveres,
formant uns damun d'atres una andana
¡el vent durá a la fòsa les darreres
i tristes vibraciós d'eixa campana!

Ya se posen els hòmens el sombrero;
ya de tèrra les dònes s'han alçat;
no l'oireu si canta algún vilero:
va creixent el rumor en el mercat.

.....
.....

Res de lo que t'he dit a mal deus pendre:
este grill sense ales te ho demana.
Burriana: ¿cóm pençar que't vullga ofendre
qui te vòl de tot còr? ¡Vixca Burriana!

EL MOLINER DEL PALAU

BALÁ

*Al triomfador y simpático publiciste
Federico García Sanchis.*

I

Pos sinyor este era un vell
que, ya més allá que ací,
baix del chop del seu molí
pasava'l gra pel garbell;
i, quan volies en ell
fer brollar la indignació
esclafaves la cançó
que de pares a fills pasa:
—«CHUNGA LA QU'ES CARABASSA,
CHUNGA LA QU'ES POLIÇÓ».

II

Malhaja'l cantar cohuent.
—Trist el moliner gemeca—
al só de la chungu beca,
s'ensopix l'enteniment;
no hi ha deler d'atre ambient,
ni ensòmits de perfecció...
i canta esta població
quan lo precís no l'acassa:
—«Chungu la qu'es carabassa
chungu la qu'es poliçó».

III

¡Ah, l'arenilla, arenilla...!
alló era ball en sandunga:
no eixa dança de la chungu
qu'es de les dançes polilla.
Xilla, jovenalla, xilla,
seguint en t'ansegació,
xilla el cantar baladró
sense poètica trassa:
—¡Chungu la qu'es carabassa
chungu la qu'es poliçó!

IV

Colliter, que sòls procures
collir i cobrar millers;
comerciant, que nous quefers
en ton negossi no apures;
lletrat, qu'en el pòble sures
desqueferat i rampló,
poseuse en cavilació,
pues que hau escoltat ya massa:
—«Chunga la qu'es carabassa
chunga la qu'es poliçó.

V

.....
.....
A son funerari cau
una vesprá de Joliol
dugueren ponent-se el sòl,
al moliner del Palau;
i es còsa que'l còr me rau,
el qu'en aquella ocassió
se va oir la tal cançó,
que fòn del destí carassa:
—«Chunga la qu'es carabassa,
chunga la qu'es poliçó.

"EL DIVENDRES A L'ACCIAMO"

*Al senyor D. Manuel Peris i Fuentes
sugeridor d'estos versos.*

Partides d'este terme.....
¿hau cavilat
que partida no hi ha que tan referme
la fé dels nòstres pares, com eixe Rovellat?...
El pòble, s'en gojava d'honèst i humil bòn viure;
tan sòls en tèrra campa suava'l llauraor,
i s'entregava'ls ratos qu'es vea d'afan lliure,
als deures de familia o al temple del Senyor.
Entonces, nòstra vila, encara no era llònja
aón no hi ha més converses qu'els tractes de tarònja.

Fumant estava un dia Mayner el Boticari
mirant com li rompien el tròç del Rovellat
quan entre mig les gleves, en tèst ben ordinari
la image de l'Acciamo trobava'l seu llogat.
Mayner prenen la joya, no per sa roïn corpenta,

la estima com a gracia que'l cèl a d'ell li envia
i en tremolors festivals la pòsa dins l'alcria.
Com el fòc en la palla,
corre así la dianda de la felix troballa.

S'escampa la noticia de Nules a Almazora,
se sap entre'ls onderos, es diu per Vilarrèl;
i van teixin les llengües eixe quimèric vèl
que sura per la finca, donant-li esta millora:
Ser Meca, en els divendres, de gent marmolaora.

¡Quin còr ple de entusiasme! ¡Quin ànima més pital!
Mayner, tú, no parares, pero per fí obtingueres
del bisbe la llicència, i obrares una ermita...
la ermita que hui'n dia sombregen dos palmeres.

Cult nou per al Santíssim la teua má empeltava
en este pòble dòcil, solar de l'olla blava.
Mereixes de nosatros memòries les més tènдрес;
causares la seguida, seguida que no's trenca,
seguida religiosa, costum tan burrianenca
d'anar cap a l'Acciamo la gent tots els divendres.

Partides d'este terme.....
¿hau cavilat
que partida no hi ha que tan referme
la fé de nòstres pares, com eixe Rovellat?

Festiva la Monpera,
Carme la Guala,
Marianeta la Punches,
la Bariuala,
Elvira la Chichòria,
la nyo Pauleta,
Sunció la Matapana
i l'Aixalmeta,
caminant chano chano
i aire mohino,
front a la creu s'ajunten
de Constantino.

¿Ya no'n manca denguna?...
Ressa, Festiva,
tú que tens tanta labia
i «asplicativa».
En el nombre del padre...
¡Pobreta d'ella!
¿No sabeu lo que diuen
de la Cuquella?
Pos que está feta un aspi,
qu'está malussa,
i encá gracias al novio
que l'ampapussa.

«L'aurasi3n en el huerto.

Dios aflequido.....»
¡Que poqueta tarónja
te ací el meu dido!
¡No debaes el pobre
d'esglai gemeca
perque fa temps que dixà
bony en la fleca!
¡Aixó trau qui no abòna!
¡Eixes les gangues
d'anllepolir-se'ls hòmens
en maturrangues!

Referint els mistèris
i les bendites
charrutant de votaes
o de collites,
planyent-se a mitán reso
de lletania
de qu'es posa pels nugols
la gerevia;
remugant si es de seca
o any de granotes,
acostant-se a la ermita
van les devòtes.

Oh ¡Santissim Acciamo!
Tú que empomares

pidolones paraules
dels nostres pares
esquallats de pobrea
quan a la guerra
o en les males anyaes
de nostra terra...
¿Cóm no ferte'ls divèndres
pelegrinage?
¿Quin burrianenc no estima
la teua image?

A la rica pifienta
que'l mon sostova
li enchisa'l visitarte
lluïnt la roba;
a la vella tenguda
per corrillanta.
¡Oh, image beneida
li vens de planta;
i el jovenelo-pena
d'agues pregueres
a l'Acciamo va el dia
de les calderes.

Com van les oronetes
al fil d'aram
i van les terreroles

aón hi ha reclam,
aixina vá'ls divèndres
l'estòl doner
a d'aquell santuari
que obrá Mayner...
¡Al que archiva del pòble
plòrs y rialles,
en aquell homit quarto
de presentalles!

En aquell homit quarto
de parets plenes
de mans i peus i cames
i pits i trenes;
canúts en les llicències,
clòses, borjaques
i mortalles i quadros
i mirinyaques,
de qui en treballs o apuros
de tota llei,
exclamant-se al Santíssim
tròba remei.

Solcint-se rant al pis
hi ha allí una presentalla;
es ella vulgar quadro,
i es esta... la contalla:

Vé l'hòra en que fosqueja
gelat l'orage's pòsa;
ya'l jove trau la manta,
Novembre's despedix.
Desesperá pateja
s mica Maria-Ròsa:
¿quin dolor l'ataranta?
¿quin pesar l'affigix?

Quan d'encaixar carpida
corre a amanir el gasto
i a tindre en sa filleta
colóqui carinyós,
en sa tranquil guarida
¿quin colp destorba'l basto?
¿qué té tan desinqueta?
¿per qué'l parlar plorós?

L'aspror sos llavis pròven
de pèdre a la poncella;
el pòble, el camp, la plaja
regiren pam a pam
i ni'ls veins la tróben
ni sap nengú res d'ella
¡tal vòlta en poder vaja
d'algún mal afaram!

¡Acciamo de Burriana,
Acciamo dels meus resos!...
¡Porteu-me ma filleta,
lliureula de tot mal;
sa mare vos demana
poder-la omplir de besos
tenint-la adormideta
damunt del devantal.

Aixina Maria-Ròsa
s'exclama enfervorida
pel bé que creu li ròben
li prega en gran deler,
i encara tot repósa
la nit no es desvanida,
quan la xiqueta tròben
lligá d'un taronger.

.....

Sí, Santissim Acciamo
tú que empomares
pidolones paraules
dels nòstres pares
esquallats de pobrea
quan a la guèrra
o en les males anyaes

de nòstra tèrra,
¿cóm no ferte'ls divèndres
pelegrinaje?
¿quin burrianenc no estima
la teua image?

SIMBÓLICA

*En Castelló porten gorra,
en Almassora, barret,
en Vilarrél mocaor
i en Burriana sombreret.*

Repasa velles histories
asburga'l rodar del temps
i trobarás moltes fites
i mòstres per tot arreu
del viri de nòstre pòble
qu'en el sentir i en el fer
ha vixcut en més grandea
que tots aquells que comprén
esta Plana tan bondossa
que mos algrunça i manté.

Sempre ha sabut nòstre pòble
sobreexir en son paper

quan era vila de moros
lo rei en Jaume estigué
front a sons murs atacant-la
dos mesos, per a poder
guanyarla i entrar en ella
seguit de mil cavallers.

En temps de les Germanies
tan fidèl va esser al rey,
que Carles Primer d'Espanya
posá en l'escut burrianenc
les tres corones que premien
son leal comportament.

Si samugaes del mal
o cusquerelles del bé
li porten algunes vòltes
desinquet el seu cervell,
s'escabuça tot el pòble
dins d'un mar de sentiments
o s'estòven plens de goig
grans, mijans i xicotets.

Com que no té res d'estrany
que, sent Burriana com es,
haja quallat la cançó
que canta tota la gent:

En Castelló portén gorra,
en Almagora, barret,
en Vilarrèl mocaor
i en Burriana sombreret.

.....

La més tèndra joventut
chafa sendes de progrés
abandona les juaròtes
d'esgarranys i trencaments
i acull atres distraccions
que l'alcen sobre'l nivell
dels que viuen rant a tèrra
pues qu'en son pit va naixent
lo que la fa sentir fondo
i va avançant en son seny
l'ideal noble i artístic
purna que surt i li pren
facultats avans dormides
i lo mateix que'l roser
qu'esclata llançant aromes,
fa que esbarguixca en l'ambient
les nòtes de la rondalla
troves d'enamoraments,
els colors d'un bell paisatge
la toná del saber vell.....

I aixina, pintors, poetes,
músics, actors i demés,
li vant teixint a Burriana
sa corona de llorer.

Pares i mares molt dignes
mares i pares que honreu
en vòstra noble presència
la velá que s'está fent,
vos pregue poseu ficaci
en l'òbra de bona llei
que pot fer l'Agrupació
aon están vostres xiquets.

Protegiu-la generosos
sostoveu-la en interés
i durará lo que dure
la Plana que tant volem
lo simbòlic del cantar
d'este cantar que yo sé:

En Castelló porten gorra,
en Almagora, barret,
en Vilarrèl mocaor
i en Burriana sombreret.

EL QUE VA A MISSA D'ARNAU I A AFAITAR-SE A CASA LLUCH...

Ah, raconet de la llar,
calfó dels volers mes purs,
sagrari d'intimitats,
llòc d'agradosa quietut;
en hores del plàcit viure
que tinc passaes en tú,
quantes vòltes m'han contat,
referint-ho a temps més llunts,
qu'el que va a missa d'Arnau
i a afaitar-se a casa Lluch,
no fassa cònter de res,
perque té'l dia perdut.

.....

Saber que la loteria
no mos ha eixit per un punt,

no causa tanta tristeia
ni mos dixia tan vençuts
com els arropia l'ànim
a aquells burrianencs vollguts
quan, recullits en el temple
pa rendre son fervent cult
al Senyor de Cèl i tèrra,
guipaven, per la vesllum
de l'antrá a la sacristia,
parsimoniós, pachorrut,
a mosén Arnau dispòst
a celebrar el august
sacrifici de l'altar
en els ornaments al us.

Vaja calma pa dir missa...
Dels catòlics el concurs
era invadit pel desfici,
atacat per l'estornut,
i acomés d'una tosseta
que anava prenent volum.
Seguia son curs la missa,
i hòme tan mirat i just
pa les còses de la Esglesia
com Tofolet el del Rull,
se dia, de quant en quant,
ya de pasència ben curt:

—Senyor... Feu qu'este bòn pare
la missa acabe en un punt;
que tinc que batre l'empall,
i el lleu em se queda fus,
al vore que passa el temps
i no faig hui'l meu degút—.

Jo María la Ganyana,
sobre tindre per costum
no deixarse una novena
ni un rosari de difunts
ni un trisagio, ni un quinari,
desde dilluns a dilluns,
alçant la vista exclamava:
—«Dolcissim Nòm de Jesús;
no es per poca reverencia,
ni es qu'estiga aci a disgust;
pero faltar de ma casa
tant de rato, yo no puc:
la pasta'm s'haurá fet agra,
s'haurá socarrat el brull,
que m'ha deixat pròp del fòc
p'ampapuser als menuts,
l'hòme fet un braselisco
aguardantme está en dejú
pa que li arregle'l saquet
del gasto que s'ha d'endur,

i el cerdo, sense albeuratge,
allí'l tindrè gruny que gruny
enterant a les vehines
de que l'ama no ha vingut,
pa que después de mi diguen
si'm falta o no'm falta un bull.
De manera que m'allèrgue.
—¡Senyor! Mireu en bons ulls,
esta actitut qu'em fa pendre
un capellá cachaçut»—.

Rondalla, qu'encara sures
en la memòria d'alguns,
ronda, ronda pa que sapien
els burrianencs del futur.
«Que'l que va a missa d'Arnau
i a afaitar-se a casa Lluch,
no fassa conter de res,
perque te'l dia perdut».

.....
.....

Per aquells temps un barber
més desmanyat que gandul,
mol propens a contar passos
i a traguejar de l'eixut

martirissava als vehins,
ensabonant hasta'ls ulls,
i fentlos, navaja en má,
rendre sanguinós tribut.

Pòbre parroquiá que arribes
a l'establiment de Lluch...
En cadira descordá
que per totes bandes cluix,
apossentes ta persona,
te trobes desconegut
al mirarte en l'espillet
que hi ha posat front a tú,
i sostenint la bacía,
recibixes l'arremull
que't coloca en condicions
de dixar d'estar pelut.

Es arribat el moment
de sufrir el tranç més dur:
se veu brillar la navaja
moguda per un fort puny,
i el barber conta que conta
les haçanyes d'un barbut
que per darrere la Mòta
solia juar al truc.
I entre tants esparamientos

pèrt l'esme, i al instant fluix
un fil de sanc per ta cara
que te deixa'l coll-torçut.

A tot asó, ya fa un hòra
que'l bojí mana de tú
fente estar, rasca que rasca
en perill d'un patatús.

No de baes en el pòble
sòl oirse este rum-rum
desde llevant a ponent,
i desde'l nord hasta'l sud.

«Que'l que va a missa d'Arnau
i a afaitar-se a casa Lluch,
no fassa conter de res
perque te'l dia perdut.

EN EL MOLÍ DE L'HOSPITAL

*A la memòria de Salvadoret
Peris Domingo (Boiet)
escric este cant.*

BATISTET

De l'hospital en el molí
de l'aigua'l salt, va fer un clot;
i en el meu temps, no hi hagué xicot
que a pendre'l bany no anara allí.

Un fet naixcut del poc juí
destorbá un dia nòstra eufòria,
que'm fa guardar trista memòria
d'aquell nadar en el molí.

Entre l'estòl era *Boiet*
el més humil i bondadós
placèvol, llest i coratjós:
lo que se diu un bon xiquet.

Tan pronte'l crit l'àmbit admet
del voltejar de la rondana
quan de l'obrer l'esforç demana
pa que del tall prenga l'endret.

De l'Hospital, en el Molí
l'eixam fent agil cabriòla
va preparant-se en camisola
com a gojar d'un gran festí.

I de *Boiet* el seu destí,
va trobar tragic extintor
en un funest engolidor
de l'Hospital en el Molí.

.....

Fòra de toll, plany i motí...
consternació que òmpli l'ambient;
dòl i pesar per l'accident
que a nòstre ram li lleva un bri;
dòl i pesar perque fugí
qui mos deixava en tal apret;
jaspre recort el de *Boiet*
de l'Hospital en el Molí!

CONAT POETIC EN UNA VELA
TEATRAL A BENEFICI DEL
COMEDOR ESCOLAR DE BURRIANA

Senyores y Senyors:

Per culpa dels amics, arreglaors
de tan culta velá, chafe estes taules,
i els pregue que m'escolten dos paraules.

Quan puje a l'entaulat, de por marrit,
sempre espere del públic un chulit
en que tal vòlta comboiarme vullga...
i acás eixe llorer esta nit cullga.

De l'exit la menjívola fogassa
no asamparé, ya, fassa lo que fassa...
¡que molt será si'l públic ho avalúa
i m'en dona una rúa!...

Es una nit de març, vint anys arrere;
es l'hòra en que la pau no res l'altera;
i en el PLA un versaor pa que s'entere
a la cequia li diu d'esta manera.

Yo li tinc tanta llei a Burriana
tan me tira la meua terreta,
que no acèrte a rimar quatre versos
si no me'ls inspira còsa burrianenca.

Es pasió que de l'ànima'm brolla
fent-me caure tal vòlta en flaquea,
com quan l'aigua en la cequia regolfa
i el camí sorrega.

Burriana vollguda...
¡Vila mòra de noble llegenda!
Al copler el melic li tallares,
i lo teu en les tròves conrea.

S'en servix el copler d'una mussa,
que sòls arreplega
les contalles dels nòstres agüelos
cançons de la era,
la despèrta que crida als quincenos,
i el actiu bellugar de la prega...

¡Campanar ponderat per Viciàna!...
eixa mussa qu'en tu s'arrasera,
¡cóm s'esponja, brollant d'alegria,
sentin la rondana que anuncia la festa!

No li plau el retraure baixees
nòstra pública vida o casera;
judica les coses
que van chano chano formant la malea
del atrás, el ridícul i el vici,
sent la nòta lleja
del jardí de les pomes doraes
aon gòja de viure la gent burrianenca.

Alenar en l'ambient d'este pòble
pletòric d'aromes de flor tarongera;
pasejar quan el sòl va a la pòsta,
per eixes afòres quallaes d'arbreda;
i el plaer de conviure en les xiques
que's renten en l'aigua que'l Millars ofrena,
es cosa qu'enchisa,
delícia sancera
per a d'este atrevit romansera
que ve i vos amarga velá tan amena.

.....
.....

Be pot estar agraida
esta Ciutat eixemplar
als que miren per la vida
del «Comedor Escolar».

Be son dignes de lloança
ya que'l xiquet indigent,
después de bona ensenyança
pot pendre un plat de calent.

Que'l burrianenc instruit
prodigue sa pròtecció
a eixa honrosa institució
qu'escampa tan de profit.

Alabat siga eixe fet,
joh xiques del «Comedor»!
d'ensenyar allí al xiquet
a menjar en tenedor.

I en benestar ben abondo
sempre rics, més rics que'ls grills
sapien Burriana els teus fills
pençar alt i sentir fondo.

La composició argullà
pòbre part de ma mollera

vulle que tinga esta contera
curteta i en castellà:

.....
.....

Cuando allá en los espléndidos festines
disfrutéis del banquete y del sarao
y entre sartas de luz y pedrería
espejos, flores, terciopelo y mármol
recorráis las estancias suntuosas
que encierran en su seno los palacios;
cuando al final de las brillantes fiestas
en el lecho busquéis dulce descanso,
no olvidéis, no olvidéis, amigos míos,
que aún hay seres sin pan, desheredados,
que sufren en silencio, que en la sombra
ocultan su miseria y sus harapos;
que no tienen ni paz, ni hogar, ni lecho,
que entre el lodo del mundo abandonados,
la dicha envidian con afán del rico,
y que son ¡oh dolor! nuestros hermanos.

Cubrid su desnudez con vuestras ropas,
dadles reposo en vuestros lechos blandos,
partid con ellos la servida mesa
y endulzad la amargura de su llanto.

Eso os suplica mi sin par afecto;
jamás neguéis apoyo al desgraciado,
quien ayuda a subir al que ha caído
cuanto se baja más sube más alto.

Caridad, caridad; ella es la dicha
sembrada está en el corazón humano
como lazo de amor, lazo sublime
que liga al hombre en fraternal abrazo.
Jesús la practicó hasta el sacrificio
hasta darnos su sangre en el calvario.

LA MISSA DEL GALL

Me va costar prou treball
calbòts i hasta algún pesic,
el poder saber, de xic,
lo qu'era... Missa del Gall.

Mon pare, mortet de rissa,
m'escoltava preguntar:
—Diga mare: ¿va a cantar
esta nit un gall la missa?...

¿Se menja un gall el retor
i se beu el ví darrere?..
¿Eixe es el gall de San Pere
quan negá a Nòstre Senyor?

¿Es un gall com els demás?..
¿Té'l galliner en l'altar?...

¿Quán escomença a cantar?...
¿No fa la ròda después?...

¿Diu que pega picotaes
quan tòquen a alçar a Deu
a les persones que veu
que no están agenollaes?...

.....

Pues... yo no'm fique en lo llit
més que'm còste una palissa;
yo no pèrc del Gall la Missa,
més que no dòrga esta nit.

I al pòc rato ya becava
rendit de tant de parlar,
i em teníen que torcar
més de dos vòltes la bava.

.....

Era una nit, mol serena:
En lo blavós firmament
rodaba la lluna plena
deixant de plata un torrent.

Tocá tres quarts la campana,
de les atres mogué'l bòl,
i no se quedá en Burriana
persona baix del llançòl.

Eixint del racó del foc,
cap a la iglesia corrent,
en reçèl de pillar llòc
a rius anava la gent.

I al sò de les petrolieres,
del pandero, la guitarra,
cimbombes i mil maneres
de moure la gran tabarra,
ú, ya fart de suc de parra,
cantava desganytat:
«Esta noche, es Noche-buena;
que a tot el qu'está bufat
el pòsen en l'alasena
del retén de la ciutat.»
Ni un pelet d'aire es notava;
pero el fret era morrut,
i la hometat ampeltava
la trassa d'haver plogut.

Ben enrollat per ma mare
corría, en bòn mocador,

baix la manta de mon pare
dret a la Iglesia Major.

Carregat en un carranc
que'm va comprar el Padrí,
peixcàrem un tròç de banc
còsa difícil allí.

M'assentá mon pare en ell,
i, al pòc rato d'esperar,
com si'm puncharen la pell,
ya no'l deixava parar.

¿No ix la missa?... ¡Lo que tarda!
¿Son les dotse?... ¿S'escomença?
¿Eixe retor, en qué pença?...
¿Eixa música, qué aguarda?...

El rògle rodá al pòc rato,
ixqué la missa de tres,
i s'armá tal desacato
que no ne cabía més.

Era tan gran sarrasina,
que'l retor se va girar
dient: —«Podríeu anar

allá on brama la tollina»...
¿Que asó, es algun melonar?

Per fi, silènci de fòsa;
mes quan alçaren a Deu
la varen moure tan gròssa,
que allí anava tot arreu.

Recòrde que'l guirigall
mol de rato va durar,
i que va cantar un gall
al péu mateix de l'Altar.

Prònte em vaig posar de planta
per a vore al que cantava,
¡i era un gall de brusa i manta
qu'encara cacarejava!...

¡Quin desengany vaig sufrir!...
De malicia estava sego,
i més, quan li vaig oir
fer el burro i el borrego.

Girant-me, mol asombrat,
li vaig yo dir a mon pare:
«¿Ha vist vosté quin pecát?»...
Li ho contarém a la mare.

I al sentirme-ho ella a mí,
va replicar en carinyo.
—«Com está fet en bòn fí,
ho haurá perdonat El Ninyo».

Costará no pòc treball
a pesar d'eixa raó,
per a fer que torne yo
a oir «La Missa del Gall».

PINCELLA·ES

Al clarejar del dia
la llum primera,
grandiós en desmesia
tot apareix:
i sembla que, calmosa,
la nòstra esfera
gira més magestuossa
sobre'l seu eix.

Eixa bòveda inmensa
muda, tranquila,
a tenyirse comensa
d'un clar sendrós...
contemplant tal grandea,
¿qui no cavila?
¿qui no forja la idea
d'un algo hermós?

Capolls en flor obrintse
l'ambient oregen

la frescor va sentinse
d'un vent suau,
i pegant rebolaes
ya canturegen
els que dalt les teulaes
tenen el cau.

De salut i de vida
goig i esperances,
se presenta arreblida
la matiná;
no te'l nòstre dialècte
les alabances
que mereix l'aspècte
d'esta alborá.

Apareix en escena
ple de vigor
tot aquell ser que alena
tot lo que viu;
tot a sentirse obliga
en el bon humor
tot pareix que mos diga
«ya ve l'estiu».

Explendida's presenta
la primavera,

i ara el negossi augmenta
sense parar.
Ya'ls comercians vingueren
de la Ribera,
que per Totsans ixqueren
a treballar.

Tots están gananciosos
tot lo mon chala;
més que mai son rumbo
ara'ls vehins;
mentres bons els preus venen
así va'n ala
i en tot rògle nomenen
chècs i chelins.

II

La lluminaria solar
pegant en el PLA de plé,
logra les lloses calfar
i a vòra sequia no ve
ninguna xica a escurar.

Primaveral es l'orage;
mos dona la gran tabarra

dels arbres entre'l ramage,
la primerenca chicharra
d'adormidor romigage.

Entonces dolça perea
diluïne per l'ambient,
a acariciar torpe idea
o egoïste sentiment
brinda la Naturalea.

Un colp de vista te'l PLA
que a un pintor cautivaria,
plena quietut en ell hi ha
estem en punt de mig-dia
i toca la batallá.

En eixe mateix moment,
per la CARRERA i RAVAL
veus vindre onaes de gent,
a crits i abalots movent
un rebombori infernal.

Pels carrers SAN JAUME i NOU
i per darrere la TANDA
loca chillaísa mou
la gent que sobre'l PLA plou
omplint-lo de banda a banda.

I si el de SAN VISÈNT veres
el del MICH o el BARRANQUET,
un eixam de tarongeres
camina formant tireres,
juant a tocar paret.

I com apreta la fam,
la que ací no s'avehina
òbri una boca d'a pam
i embaúla una sardina
que mescla en pa i encisam.

Menjant va mol celestial
penjant al braç el saquet,
la qu'en busca d'un jornal
ve ací de bon matinet
d'Almassora i Villarreal.

I si algú buscant raóns
alguna floreta'ls tira,
pronte acaba'n els tarróns
pues li diuen rojes d'ira:
«¡hala! cèrdo'n pantalóns».

Algunes, desbofegaes
tirant el lleu pel PLA venen;
i per la presa acasaes

en tan pòc de temps com tenen
comencen mil faenaes.

La burrianenca de casta
sòl tindre l'olla posá;
aplega, de sal la tasta
i después que llava o pasta
s'en arrima una testá.

I en quant ho dixá tot net
i han dinat l'hòme i els fills,
tira recapte als conills
se fa el monyo en un ratet
i escura i bolca al xiquet.

Dignes sou les que aixó feu
pobretes treballaores,
de no viure tan arreu
i de que alcançar logreu
algunes justes millores.

Ya'n l'estomago agrait,
la moltitut desembòlta
pòc a pòc deixa'l PLA buit,
i als almacens atra vòlta
hasta allá a poqueta nit.

LA NIT DE LES ENRAMAES

Alegre, llest i templat
simpàtic i presumit
en un parlar tan florit
com si fora un abogat
i en el sombrero tirat
aixina un pòc de gaidó
ni taca ni cositó
trobarás mai damunt d'ell;
eixe es Pepe: el paixarell
més llèrc d'esta població.

Bon xic a carta cabal,
es l'encant del seu carrer;
honrat a més no poder,
treballaor i formal;
de còr tèndre i lliberal,
dona de mol bona gana
al pobre que li demana,
i consola als que se queixen:

xics d'eixos, naixen i creixen
abondo en nòstra Burriana.

Pero ¿quán pròp de la flor
no está la rama punchosa?
¿Quán la llengua venenosa
de parlar deixa en desdòr,
de qui valent més que l'òr
viu practicant la bondat?..
¿Quán, Burriana, haurás deixat
els lios i tonteries,
rencors i parlaories
propis de pòble atrassat?

Vivint en dolça harmonia,
respirariem més bé
eixe perfumat alé
qu'el taronger mos envia.
I al comerciant que voria
desdichat son crèdit fondres,
diriem: —«no t'atolondres;
entre tots te salvarem;
per algo en orgull diem:
Burriana, París i Londres»—.

Ya en la llar no está sentat,
el que del fret malaía;

i va llarguejant el dia
i se veu creixer el blat;
ya l'ivern tan mal carat,
va desarruant les selles;
ya van picant les abelles
la fruta dels nysperers,
i veus entre'ls tarongers
chuplamèlos i roselles.

Ya'l cacahuero no canta
«torraet i calentet»;
estem en maig, no fa fret,
i dona pena la manta.
Es disapte; nit qu'encanta;
nit, de les més estrelaes;
els jovens van a bandaes,
i els pares ronca que ronca:
que sempre fon nit de bronca
la nit de les enramaes.

Amagant-se pels cantóns
—per si acás la ronda'ls pillà—
va pel pòble una pandilla
de uit o dèu granduchóns
que repartint arruixóns
d'almanguina'n les fachaes,
fugen, pegant carcallaes,

i si tròben un gat mòrt
el penjen d'un picapòrt;
¡salvajaes!... ¡salvajaes!

A la guapa perquè's guapa
i a la lleja perquè's lleja,
lo mateix la que festeja
que la que novio no atrapa
es rara la que s'escapa
d'eixe obsèqui tan brutal;
i encà que li sapia mal,
la xica, que enfadà's pòsa,
el dumenge de la ròsa
té que llavar el brancal.

A manera de llantèrna
que está llumentant la Plana
eres, vollguda Burriana
tot un pòble a la modèrna;
no prospera la tavèrna,
per les escòles mirem,
i dels mestres respetem
el seu càrrec tan honrós:
¿no es, burrianencs, vergonyós
qu'eixa costum aguantem?

.....
.....

Per entre'ls arbres del Plá
i dret al carrer Marí
pasa Pepe, aquell fadrí
de qui vos he parlat ya;
a vore la novia va
loco d'amor i alegria;
óu dels xics l'asgaravia,
i diu Pepe: «res m'impòrta;
no li enramarán la pòrta
a la meua Ana-Maria».

—¡Gracies a Déu qu'ha aplegat!—
la novia diu en passió,
al girar Pepe'l cantó.
Ella, que l'ha cautivat,
desde que'n casa han tancat,
en la finestra l'espera;
sempre alegre i salamera,
val més que imperial alaixa;
i apoiant la ma'n la faixa
li diu ell d'esta manera:

—Salut, reina meua, i bona nit tinga
la xica mes guapa d'esta rodalá;
d'amor abraçantme, no més vull que vinga
l'hòra que'n ta casa me donen entrá.
I casi tocantmos, no com estem ara,

parlant en delícia dels nostres amors,
sentir com alenes, mirarme la cara
en eixos ulls negres tan retentaors.
Honors i riqueses, lujo i fantasia,
tot, si be ho repares, es una falòria...
ya veus, yo, tan pòbre, prop d'Ana-Maria
soc mes ric que Rostchild, iestic en la glòria.
A la meua alcria, dalt del camí d'Onda;
durem dos cadires, márfega de sacs,
i allí, vida meua, l'òlla d'espínacs
mos ha de pareixer menjar de la fonda.
Si en mí no te cases, de pena me mòrc;
t'estime i t'adore, com no't vòl ningú;
i em tens tan rechocho que pensant en tú,
ni almorse, ni dine, ni sope, ni dòrc.
—Jesús, ¡quanta cosa!... ¡no sabiem res!—
diu Ana-Maria, sonrient-se'n guassa.
—Me s'antoixa, Pepe, qu'exageres massa
yo, qu'escolte i calle, soc la que vullc més.
Pero calla, Pepe, pareix que conega
a un d'aquells hòmens que's veuen allá;
ell és; no'm cap ducte; Jeroni Borrega
que vindrá a vengarse i em farà enramá;
Jeroni Borrega, que'n va dir un dia
que si en ell voldria matrimoniar yo;
¡deixar al meu Pepe!... ¡primer moriria!;
i, ya pots supondre: li vaig dir que no.

—Pues deixam asóles; retirat xiqueta;
descansa tranquila; si acás así vé
i d'enramar algo du la intensió feta,
a bones o a males yo ho impèdiré.
—¡Que no't comprometes! ¡Pepe bona nit!
—Tu dorm en sosiego, angel meu, adiós.
Nòta que Jeroni ya s'ha despartit
dels atres del grupo, i ve mol calmós.
—¿Eres li pregunta, d'asi'l polisero?
—Guarde yo esta pòrta; ¿qué te s'oferix?
—Pues res: que volia pintar un lletrero.
—Este polisero, no te ho permitix—.
Entonces Jeroni, li pega galtá;
i, estant sarpejant-se, de corage encesos,
aplega la ronda, se'ls empòrta presos,
i al rebost els alsen hasta l'endemá.

Burrianenques eixerides
burrianenques agraciaes;
de tot rencor despullaes
i a perdonar amanides
oblideu les embrutides
enramaes del passat;
que'ls fadrins de la ciutat,
deixan les llejes costums,
en flòrs riques de perfums
vos farán obsèqui grat.

ROSETA

Ojos que te vieron ir
por esos mares afuera,
¡cuándo te verán volver
para alivio de mis penas!

.....

Aixina cantava un dia
la mes graciosa morena
d'entre les templeas xiques
de pura sanc burrianenca.

Aixina, aixina cantava
fent calça baix la figuera
que dona sombra a una alcria,
construcció de pastóns feta,
la que apartá del seu novio
per una distancia inmensa,

veu que cantant eixa copla
els seus sufriments expresa.

.....

Era en el mes de setembre,
quan ya'l temps ací refresca
i un llauger ventet mos pòrta
la brafór de la verema.
A l'hòra en que's pon el Sòl
i per tot el terme deixa
eixa nòta melancòlica
d'una vaguetát amena,
pasava pel serredal
entre canyars i malea,
quan vaig oir esta copla
que tan de voler refleja:

Ojos que te vieron ir
por esos mares afuera,
¡cuándo te verán volver
para alivio de mis penas!

A trenta u coranta pases
d'aquella blanca alcrieta,
la mar tranquila, donava
més magestat a la escena

mol alta l'espai creuava
alguna que atra moixeta,
i Roseta, deixan caure
en la falda la faena
i el colce sobre la cuixa
i el cap sobre la má dreta,
completament olvidá
de tot lo que la rodeja,
s'abova mirant la mar
posant atenció tan ferma,
que creguda qu'está asoles
va marmolant lo que pensa:
«¡Quán infeliç es la dòna
que'l còr i l'ànima entrega
a l'hòme per qui sospira,
quan eixe hòme está llunt d'ella!».

No hi ha res que te distraiga;
sémpre fija en ell la idea,
la esperança de que torna
tan solaments t'asosega.
¿Qué s'han fet aquells dumenges
que veniem de paella
i aquelles charres tan dolces
asentats baix la figuera?
Que torne, que torne pronte,
i que ixca bé de la empresa

que'l va dur aquella tèrra
aon no més pel mar s'aplega.

Ya fa ben propet d'un any
que abordo de la goleta,
me fea en el mocador
de despedida una senya.

Desde entonces, ¡quin patir!
quanta tristor, ¡mare meua!
quantes vegaes me cante
la mateixa cançoneta:

Ojos que te vieron ir
por esos mares afuera,
¡cuándo te verán volver
para alivio de mis penas!

DE L'AIRE CASOLA

I

En el troç més avall de nòstra Plana
oreja l'aire de la mar vehina
a la pujant i altívola Burriana.

Dels pòbles que Castalia conjumina
Burriana s'envaneix d'alçar bandera
de progrés en les pàgines del viure;
pero entén el progrés d'una manera
que, en el orden moral, peca de lliure.

I, al igual que l'abella va'l roser
va i ve mentres veu la bresca eixuta,
el burrianenc disfruta
en el conrèu del pròdic taronger.

Ben ingrata sería
esta ciutat que'l benestar esponja,
de no mantindre en tota bledania
este abre productor de la taronja.

Abre que ahúxes de la nòstra llar
la biorosa mohina del no tindre.
¡Quantes en nòstra pensa fas brollar
frívoles il'lussions per al pervindre!

¡Quantes i quantes vòltes
en l'atçarós negossi del teu frut
les dites i les penes dus revòltes,
com del barranc les aigües desenvòltes
porten danyós i fecundant tribut!

II

Sense pena ni glòria que l'altere,
sent la vida'l «ño» Pere esvarallar;
comerciant poderós anys en arrere,
mes hui ya no fa caixes el «ño» Pere
i encá que no mol ric, te bon pasar.

No més hi ha que l'alarme
el viu caràcter de sa filla Carme.
I a fé qu'es menester estar alèrta;

qu'es Carme mol ardida,
per cara té un imá que a l'amor crida
i el amor te'n son pit la pòrta obèrta.

Juraments amorosos
—tan asobint supérfuls i enganyosos—
entre la Carme i Pepe se creuaren,
i es tant el seu voler, que ya'ls comparen
en aquells novios de Teròl famosos.

Com Pepe es un xicot que té que mòldre
i un taronger dels de més profit
a la xica son pare haurá d'absòldre
d'haver donat un pas tan atrevit.

I com l'amor es brasa
que amagatontes pren gran increment
el «ñó» Pere en sa casa
dona al amor discret aloixament.

¡Quin eixam de memòries
en el seny del «ñó» Pere remoreja,
al oir les ventures il'lussòries
qu'es promet la parella que festeja!

Recòrda son festeig i sa difunta,
de l'amor les noltálgiques lligasses,

i entre'ls seus pensaments, este despunta:
¡Joventut, joventut! ¡Qué pronte pases!

III

Tots adulen a l'hòme que te sòrt.
¡Ay del que veu en vespres de penuria
la nau del benestar eixir del pòrt!
L'alabança se torna vil injuria.

Seguix a l'amistat l'aislament,
pregonen la desgracia'ls pòcs que ho saben
i aquells que'l teu ingeni celebraven
hui't fan el sort, i et neguen el talent.

¿Aon está l'altruisme
que predica'l progrés, Burriana hermosa?
¡Si no tens més que un fondo d'egoisme
cubert per una corfa vanitossa!

Hermosa, sí; per a acabar de ser
sòls te falta Burriana,
omplir ton esperit de l'amor ver.
¡Del gran amor que als hòmens agermana!

¿Qué s'han fet l'alegria i el bullici
qu'en torn de Pepe havia,

i rosegant-li l'ànima el desfici
més abatut se'l veu de dia'n dia?

¡Ay! la fortuna li girá la espala
i aturrulat per la brussenta febra
qu'encega al comerciant quan ve la mala
ha aplegat Pepe a declarar-se en quebra.

I en sa desgracia tasta l'amargor
de que Carme l'escolte en desamor,
i dolces esperances li s'en van...
Fulles que arranca'l vent de la tardor,
en jas del boscage se desfan...

...I li tancá la pòrta
la que fingia voluntat tan fòrta,
provant que no era amor, sino interés
lo que un temps va sentir per son promés.

INDICE

	<u>Pàgs.</u>
PRÓLOGO DEDICATORIA.....	5
A Sant Blai	7
Fesomies del poble.....	8
Bosqueig	11
«Pere»	16
¡Coses de l'agre!.....	32
¡Pòbra Dolores!.....	34
Rendición de Burriana	42
A l'alçar a Deu.....	50
El moliner del Palau.....	55
«El divendres a l'Acciamo».....	58
Simbólica.....	67
El que va a missa d'Arnau i a afaitar-se a casa Lluch	71
En el molí de l'Hospital	77
Conat poètic en una velà teatral a benefici del Comedor Escolar de Burriana	79
La Missa del Gall.....	85
Pincellaes.....	91
La nit de les enramaes.....	97
Roseta	104
De l'aire casolà.....	108

S'ACABÀ D'IMPRIMIR
EN CASTELLÓ DE LA PLANA
EN ELS TALLERS DE
FILLS DE F. ARMENGOT
EL DIA 15 D'OCTUBRE
FESTIVITAT DE SANTA TERESA DE JESÚS
DE L'ANY 1956
L ✠ D